

SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ ȘI RAPORTAREA FINANCIARĂ A PROVIZIOANELOR

ECONOMIC SIGNIFICANCE AND FINANCIAL REPORTING OF PROVISIONS

Autor: LUCHIAN Valeria

Academia de Studii Economice din Moldova, R.Moldova,

luchian.valeria@ase.md

Coordonator științific: Liliana LAZARI

Dr. conf. univ., Academia de Studii Economice din Moldova

liliana.lazari@ase.md

Abstract: Provisions are essential in financial reporting, ensuring recognition and management of uncertain obligations. This study examines their role under National Accounting Standards (SNC), emphasizing financial stability, risk mitigation, and transparency. The classification of provisions—covering employee benefits, warranties, litigation, and taxes—demonstrates their impact on business operations. Effective management supports resource allocation, compliance, and accurate financial reporting, enhancing sustainability and investor confidence. Periodic reassessment ensures regulatory adherence and prevents liquidity issues or profit distortions that could affect strategic planning and credibility.

Key words: Provisions, Financial Reporting, Financial Stability, Litigation Provisions, Provision classification

JEL Classification: G32, M40

Introducere.

În contextul actual al evoluțiilor sectorului financiar și contabil, gestionarea provizioanelor reprezintă un aspect fundamental al unei raportări financiare corecte și prudente. Acestea sunt utilizate de entități pentru a anticipa și a acoperi cheltuieli viitoare care sunt probabile, dar al căror quantum exact și moment de plată nu sunt încă stabilite. Prin urmare, provizioanele joacă un rol esențial în menținerea echilibrului financiar, gestionarea riscurilor și asigurarea transparenței informațiilor financiare.

Analizând cercetările și publicațiile de specialitate, se observă că definirea și clasificarea provizioanelor sunt reglementate prin Standardul Național de Contabilitate "Capital propriu și datorii" [1]. Aceste norme stabilesc criteriile esențiale pentru recunoașterea provizioanelor, asigurând conformitatea cu principiul prudenței contabile și oferind un cadru clar pentru gestionarea acestora în contextul obligațiilor financiare ale unei entități.

Metode aplicate. Pentru realizarea acestei cercetări, s-au utilizat metode de documentare a cadrului normativ contabil, având ca scop o înțelegere aprofundată a esenței economice și a modului de raportare financiară al provizioanelor conform cadrului normativ contabil din Republica Moldova [1, 2]. Studiul se bazează pe analiza reglementărilor contabile naționale, precum și pe examinarea cercetărilor economice din literatura de specialitate. În plus, au fost analizate studii de caz relevante pentru a evidenția impactul provizioanelor asupra situațiilor financiare ale entităților.

Conținutul de bază. Importanța provizioanelor este determinată de capacitatea acestora de a proteja entitatea împotriva riscurilor financiare.

Provizioanele sunt niște datorii cu exibilitate sau valoare incertă [1]. Acestea diferă de alte tipuri de datorii prin faptul că suma exactă și momentul plății nu sunt întotdeauna cunoscute. Acest aspect face ca provizioanele să fie mai dificil de gestionat și să necesite o estimare realistă și obiectivă, bazată pe experiențele anterioare și pe tendințele din industrie [3].

Acestea permit distribuirea echitabilă a cheltuielilor în timp, evitând astfel impactul negativ al unor obligații financiare majore asupra lichidității și stabilității companiei. Constituirea provizioanelor se bazează pe estimări realiste, utilizând informații din experiențele anterioare, tendințele pieței și reglementările contabile în vigoare. O gestionare adecvată a acestora contribuie la menținerea unui echilibru financiar și la respectarea principiului prudenței în raportarea financiară.

În Tabelul 1 prezentăm principalele tipuri de provizioane reglementate conform Standardului Național de Contabilitate Capital propriu și datorii, evidențiind impactul acestora asupra entităților economice, avantajele și dezavantajele asociate fiecărei categorii.

Tabel 1. Clasificarea Provizioanelor conform SNC și impactul asupra entităților

Tip provizion	Descriere	Avantaje	Dezavantaje
Provizioane pentru beneficiile angajaților	Se constituie ca măsură de asigurare a resurselor necesare pentru plata salariilor viitoare, pensiilor și concediilor.	Asigură respectarea drepturilor angajaților și previne litigii de muncă.	Necesită estimări precise și poate impacta rezultatul financiar.
Provizioane pentru garanții acordate cumpărătorilor	Se constituie pentru acoperirea costurilor cu reparațiile și înlocuirile produselor defecte.	Crește încrederea clienților și previne pierderi financiare neașteptate.	Poate supraestima costurile și reduce profitul dacă este evaluat excesiv.
Provizioane pentru impozite	Se constituie pentru obligații fiscale viitoare.	Permite o planificare fiscală eficientă.	Poate afecta fluxul de numerar al companiei.

Sursa: elaborat de autor în baza [4]

Provizioanele trebuie analizate periodic pentru a asigura că valoarea acestora reflectă în mod realist obligațiile viitoare. Estimarea corectă a provizioanelor este esențială pentru evitarea unor probleme financiare neașteptate, iar lipsa înțelegerii esenței de către managementul entității poate duce fie la subestimarea datoriilor, fie la supraestimarea profiturilor[4].

În practică, multe entități adoptă politici contabile prudente pentru constituirea provizioanelor, bazându-se pe tendințele istorice și pe previziunile financiare. Totuși, unele entități pot subestima sau supraestima provizioanele, ceea ce poate influența negativ imaginea reală a performanței financiare.

În continuarea cercetării, se va prezenta un exemplu de calcul al provizionului pentru litigii, evidențiind impactul acestuia asupra situațiilor financiare și importanța unei gestionări responsabile a riscurilor.

În luna decembrie N, entitatea a fost notificată cu privire la un proces intentat de un fost furnizor, care solicită despăgubiri în valoare de 320.000 MDL, susținând că societatea nu a respectat clauzele contractuale privind livrarea unor produse. Totodată, în urma consultării cu avocații, compania a estimat cheltuielile de judecată la 15.000 MDL. Deși procesul urmează să fie soluționat în anul N+1, există o probabilitate înaltă ca instanța să dea câștig de cauză reclamantului, iar entitatea să fie obligată la plata unei sume importante. Din acest motiv, conducerea companiei decide să constituie un provizion pentru litigii la sfârșitul exercițiului financiar N, conform Standardul Național de Contabilitate "Capital propriu și datorii".[1]

În Tabelul 2 este prezentată analiza provizionului pentru litigii al entității, ilustrând estimarea acestuia pe baza litigiului aflat în desfășurare și ajustările ulterioare.

Tabel 2. Analiza provizionului pentru litigii al entității

Descriere	Valoare
Suma estimată pentru despăgubiri	320.000 MDL
Cheltuieli juridice estimate	15.000 MDL
Total provizion constituit la 31 decembrie N	335.000 MDL
Suma stabilită de instanță în mai N+1	280.000 MDL
Provizion neutilizat	55.000 MDL

Sursa: elaborat de autor în baza [5]

Provizionul a fost ajustat în anul N+1, reflectând realitatea obligației stabilite de instanță. Suma neutilizată de 55.000 MDL a fost reluată în venituri, conform reglementărilor contabile.

În continuare se vor prezenta înregistrările contabile aferente constituirii și utilizării mijloacelor provizionului pentru litigii.

1. Constituirea provizionului pentru litigii la 31 decembrie N:

Debit contul 714 „Alte cheltuieli din activitatea operațională” 335 000 MDL

Credit contul 538 „Provizioane curente” 335.000 MDL

2. În mai N+1, utilizarea provizionului pentru achitarea despăgubirilor stabilite de instanță:

Debit 538 „Provizioane curente” 280.000 MDL

Credit 544 „Datorii față de terți” 280.000 MDL

3. Eliminarea din evidență a provizionului neutilizat în sumă de 55.000 MDL:

Debit 538 „Provizioane curente” 55.000 MDL

Credit 612 „Alte venituri din activitatea operațională” 55.000 MDL

În practică, nu toate sumele estimate se confirmă întocmai, iar unele obligații pot fi mai mici decât previziunile inițiale. Acest exemplu evidențiază tocmai această dinamică, arătând cum provizioanele sunt ajustate în funcție de evoluția situației și cum reglementările contabile permit reflectarea corectă a acestor modificări [2].

Dacă provizioanele sunt supraevaluate, ele pot reduce artificial profitul, afectând imaginea financiară a companiei. Pe de altă parte, dacă sunt subevaluate sau inexistente, compania riscă să înregistreze cheltuieli probabile, punând în pericol stabilitatea sa financiară.

Raportarea provizioanelor în situațiile financiare constituie un element esențial al procesului contabil, având rolul de a reflecta în mod clar obligațiile viitoare ale entității. Provizioanele sunt recunoscute și înregistrate conform reglementărilor contabile, contribuind la o gestionare adecvată a riscurilor și la o prezentare transparentă a situației financiare. La finele anului de gestiune, acestea sunt raportate în capitolul F „Provizioane” al bilanțului, având următoarea structură [6]

➤ În rândul 830 „Provizioane pentru beneficiile angajaților” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4261 „Provizioane pe termen lung pentru beneficiile angajaților” și 5381 „Provizioane curente pentru beneficiile angajaților”.

➤ În rândul 840 „Provizioane pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4262 „Provizioane pe termen lung pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor” și 5382 „Provizioane curente pentru garanții acordate cumpărătorilor/clientilor”.

➤ În rândul 850 „Provizioane pentru impozite” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4263 „Provizioane pe termen lung pentru impozite” și 5383 „Provizioane curente pentru impozite”.

➤ În rândul 860 „Alte Provizioane” se includ soldurile creditoare ale conturilor de gradul doi 4264 „Alte provizioane pe termen lung” și 5384 „Alte provizioane curente”.

Concluzii. În bilanțul contabil, provizioanele sunt raportate în cadrul capitolului F „Provizioane”, unde sunt clasificate în funcție de destinația lor specifică, utilizând conturile și subconturile aferente. Dacă datoriile sunt raportate separate pe datorii curente și pe termen lung, provizioanele, în schimb, sunt recunoscute ca un ansamblu unitar, fără a fi supuse aceleiași divizări temporale. Această abordare reflectă logica contabilității, unde datoriile sunt structurate în funcție de scadență, în timp ce provizioanele sunt constituite pentru a acoperi riscuri și obligații viitoare, indiferent de orizontul lor temporal. Astfel, contabilitatea provizioanelor urmărește mai degrabă principiul prudenței decât o clasificare rigidă pe termen scurt sau lung.

Referințe bibliografice

1. SNC “Capital propriu și datorii”. Disponibil: https://www.legis.md/UserFiles/Image/RO/2019/mo%20388-392%20md/SNC_9_118.docx

2. Lazari, Liliana. Prezentarea adevărului contabil prin imaginea fidelă și reală a poziției și performanței financiare a entității. In: Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii, Chișinău, ASEM, 2015, pp.93-97. ISBN 978-9975-75-714-0. Disponibil: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.15_vol3.pdf
3. Popovici A. Aspecte teoretice și practice ale contabilității provizioanelor. În: Conferința științifică internațională "Contabilitate: provocări actuale și aspirații pentru viitor" (4 aprilie 2012), Chișinău: ASEM, pp. 100 – 103. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/4_conf_aprilie_2012.pdf
4. Anastasia Slobodzean. Contabilitatea provizioanelor: Abordări naționale și internaționale. În: Provocările contabilității în viziunea tinerilor cercetători [online]: culeg. de articole șt.: conf. șt. intern., 12-13 martie 2020. Ed. a 4-a. Chișinău: ASEM, 2020, pp. 8-15. ISBN 978-9975-75-981-6. Disponibil: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/584/Slobodzean_A_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. GRIGOROI, L., et al. Contabilitatea întreprinderii. Editura CARTIER, Chișinău, 2021, ISBN 978-9975-86-456-5 (Cartier). ISBN 978-9975-75-984-7 (ASEM).
6. SNC Prezentarea situațiilor financiare. Disponibil la: <https://statistica.gov.md/ro/situatii-financiare-66.html>